

CSEH SÁNDOR

AKÁCFÁK ALATT (20.)

Az a fránya szél még mindig nem fújт kellőképpen, s a vitorlázásról Laci bánatára szó sem lehetett még, viszont vigasztalta az, hogy ebédre a kedvencét, paradicsomos káposztafőzeléket tálalt föl az anyja. A fiú jó étvágygal evett, ami nem is volt csoda a jó pár kilométer biciklizés és egy meccs lejátszása után. Ami azonban egyre jobban feltűnt neki, az volt, hogy az apja egész idő alatt őt figyelte egészen szokatlan arccal, és úgy tetszett neki, mintha valamiféle pajkos mosoly is bujkált volna a szája szegleténél. Ebéd után aztán Laci meg is tudta a mosolygás okát, amit eddig nem tudott, mire vélni. Az apja a vállára tette a kezét, és olyat mondott neki, amitől nyomban elpirult.

– Reggel találkoztam Rácз тiszteletessel. Tőle tudom, hogy konzultálni voltál hozzá. Hát te aztán nagy meglepetést okoztál nekem! Hogy jutott eszedbe ilyesmi? Azzal jön nekem a pap, hogy az ön fia nálam járt, és élénken érdeklődött életünk törvényei iránt. De még ez semmi! Azt is mondta, hogy még bíraltad is őt, és szemrehányást tettél neki azért, mert a temetésekен néha mosolyogni is szokott. Azt hittem, jól ismerlek, mint csibészt, himpellért, de most ez valami új. Ilyet nem tételeztem volna fel rólad. Hogy te elmész a paphoz, és kellemetlen kérdéseket teszel fel neki. Hát megáll az eszem. Mindamелlett mentségedül szolgál, hogy a pap valójában nem is haragudott, sőt megdicsért a nyíltságodért. Hadd halljam, honnan vetted a bátorságot az ilyesmire? Elfelejtetted az intelmet, hogy a mi családunknak nem lehet semmilyen kapcsolata Rácз тiszteletesel? Ez komolyabb dolog, mint gondolnád. Most már csak abban reménykedhetünk, hogy ez a kis vizited nem jut a fülébe az igazgatónak, mert akkor úgy megbánod, mint a kutya, amelyik kilencet fiadzott, mehetsz koldulni, mert én attól kezdve kenyeret nem tudok a szádba adni.

Laci úgy érezte magát, mintha felváltva öntözték volna forró és hideg vízzel. Egy kis ideig nem akart, de nem is tudott mit válaszolni az apja szavaira, de aztán összeszedte magát.

– Azt mondtad te is, a papok bővebben meg tudnak magyarázni bizonyos dolgokat. Azt is mondtad nekem, a gyáva népnek nincs hazája, hát ezért mentem el, mert bátor is voltam és kíváncsi is. Máskülönbен nem csak néha, de az a pap minden temetésен mosolyog. Majd figyelj meg! Én csak azt szerettem volna megtudni, hogy hol van, és mi az igazság.

Az apja végigmérte a fiát.

– Te az igazságot keresed? Akkor neked, fiam, nagyon messzire kell érte elmenned, és nagyon sokat kell érte szenvedned. Értetek én téged, te úgy érzed, az embereknek elvárásai vannak veled szemben. Hát ne hidd! Ne akarj te még felnőtt lenni, sem pedig híres ember. Addig jó még neked, míg gyerek vagy, és melletted vagyunk. Ha majd elérkezik a te időd, akkor feszegesd az élet magasröptű kérdéseit. Na már most, ha mindent megértettél, akkor szállj le a földre, és ne feledd, ma kenyeres nap van. Állj be a sorba idejében, s ha kedved van, nézz az emberek szemébe, és rájössz az igazságra is.

Laci szeretett volna még néhány szót mondani, de meggondolta magát. Eszébe jutott az, amit már az egész falu beszél, hogy a Bikaóiban egy jó háborús filmet fognak vetíteni. Márpedig neki azt okvetlenül meg kell néznie, a jegyre pedig kopek kell, azt pedig ki kell érdemelni. Dugónak is sikerült összeszedni nyolc nap alatt egy és két kopejkájával egy mozijegyrelátót, s ez mindkettőjük számára ünnep volt.

Délután egykedvűen állt be a kenyérré várakozó emberek közé, és arra gondolt, mennyire megszokta ő már ezt az utálatos koperai kenyérvásárlást. Már ismerte az itt rendszeresen sorban állókat, ismerte a módszereiket, hogyan kell meghíúsítani az erőszakosan befurakodók próbálkozásait, hogyan kell szorosan egymáshoz simulni, egyetlen ujjnyi rést sem hagyva, és erősíteni a hátulról érkező nyomást, mert ha nem így van, az előtted lévő hiányolni fogja. Egyszóval az apjának volt igaza, amikor azt mondta, mindent meg lehet szokni, ahogyan a kutya megszokja a verést.

Pár emberrel előrébb Vén Bajusz állt a sorban, pedig ő általában nem szokott. Nagyszemű Szilva pedig a háta mögött nyugult szálfa termetével. A boltból kilépve a Dittó Ember jelent meg, és lábait szétvetve komiszáros testtartással végignézett a lépcső előtt kígyózó hosszú soron. Arca vörös volt, szemei homályosan kancsalodtak. Aki csak ismerte őt, tudta, hogy ez nála az erős ittaság jele. Ilyenkor kötekedő természete miatt senki sem szeretett vele szóba állni, de még ránézni sem óhajtottak, mert sosem lehetett tudni, kit mivel sért meg a következő pillanatban. Az emberek a földet vagy egymás hátát nézték inkább. Egy ember állta csupán a Dittó Ember tekintetét. Nagy, fekete kalapját kihívóan hátratulva, felső ajkával megemelve hosszú, hegyesre pödört fehér bajuszát, úgy elütött a többiektől, mint pipacs a búzamező közepén. A terményraktáros igyekezett farkasszemet nézni vele, de ez a próbálkozása végül csupán lomha pislogásokkal fejeződött be, majd végül mégis megszólalt.

– Hát emmeg hogy lehet? Balog Kálmány, a vót nagy kulák, beállott a napszámosai közé a kenyérsorba? Hát hová lett a kemence, amébbe azokat a nagy szekérekerek nagyságú kenyereket sütötte, he?

Vén Bajusz feltűnően higgadtan válaszolt.

– Az a kemence még megvan, oszt arra vár, hogy az ilyeneket, mint te, beledugják, oszt olyan pirosra süssék, mint amilyen a zászlótok színe, la! A sorban állók csak felszisszentek, de Dittó Ember felhördült.

– Hogy mer maga nekem ilyeneket mondani? Tudja maga, hogy nekem most má’ csak csettinteni kell, oszt mánis Szibériában köt ki?

Az öreg azonban nem szeppent meg az efféle ijesztgetésektől. Eddig is a leleményes eszének köszönhetette, hogy valóban nem számúzték még oda.

– Hát ha te csettintel, én meg akkor fütyöntek. Csak egy szót kell sügni a beregszászi vizsgálóbírónak, amék engem má’ úgy ösmer, mint a rossz-pénzt. Azt hiszed, nem tudom, hogy a hátsóudvarodban egy másik újházat meg új tehenólat építel? Oszt vajon mibű, he? Tán a fizetésedbű? Megszedet magadot, oszt azért, mert kommunista vagy, jogodban áll az emberekkel kötekedni, la?

A veszekedés nagyon elfajult volna, ha valaki, a magából egészen kikelt raktáros bennfentes cimborái közül nem nyúl ki az ajtón, és nem húzza be a boltba a Dittó Embert. Nagyszemű Szilva az egész szóváltás alatt azt sem tudta, hová dugja el a tömegből kimagasodó fejét, hogy a tőszomszéd, a raktáros, ne is lássa őt, ne kelljen majd esetleg tanúskodnia. Senki mögött sem tudott elbűjni, így egyszerűen kilépett a sorból és hazament. Pedig még csak ezután következett a fűltanúk, az egyik és a másik párton állók vitája, amelyek folytán rokonok és családtagok nevei is szóba kerültek. Az ilyen és hasonló hangos perpatvarok bőven előfordultak a koperai sorban állásoknál. Általuk aztán nem is volt csoda, hogy mindenki, köztük Laci is tudomást szerzett a faluban történt és történni készülő dolgokról, akarva-akaratlanul.

Élénk délnyugati szelet, helyenként zivatarokat, s ezek alatt erős szélle-késeket ígért a rádióbeli időjárás-jelentés másnapra. Ezek a várva várt hírek egészen felvidították, jókedvre derítették Lacit, mert már lassan abban kezdett kételkedni, egyáltalán fog-e még fűjni valamire való vitorladagasztó szél ezen a nyáron. A szélcsendes napok alatt volt ideje alaposabban ismereteket szerezni arról, hogyan is keletkezik a szél, mi váltja ki ezeket a légmozgásokat. Mindezeket a válaszokat a családtagoktól és a nővérei természetrajz tankönyveiből ismerte meg, sőt egyéb természeti törvényeknek

és jelenségeknek az okai is a tudattárába kerültek. Az anyja sem állta meg mosolygás nélkül megjegyezni, hogy végre már örülhetsz, meglesz, amit akartál, lesz már elég friss levegő az emberek tüdejének.

Még aznap este tudatta Dugóval a jó hírt, és megtették az előkészületeket a másnapi izgalmasnak ígérkező kísérlethez. Reggel együtt szedték meg a kosarakat a disznóknak szánt füvekkel, és figyelni kezdték, mikor nyikorog már, és milyen irányba fordul Vén Bajusz házán a bádog szélkakas. Az enyhe szellő csak délután kezdett fújdogálni, de kis idő múltán jobban és jobban lehetett tapasztalni, hogy végre felvirradt a vitorlabontás napja. A pótülés, a vasmacska, a kötél és a kulimász, minden a helyén volt már, csak a vitorlát kellett még összehajtogatni a rúdon, és felkötözni a biciklire. A kísérletet az erdő mögötti dögter közelében szemelték ki, amelynek úgy a nagysága minden tekintetben megfelelőnek ígérkezett. Hogy minél kevesebben lássák a készülődést, jó hosszú kerülőutat tettek, s így megszabadultak a kíváncsi kérdésektől. Társaságuk azonban mégis akadt, aki követte őket, és ez Domcsi volt mint csendes megfigyelő. Elérkezett a pillanat, amikor a kenőanyaggal bekent rúdvéget a helyére illesztették, és a kifeszített vitorla csúcsán diadalmasan lengett a halálfejes lobogó. A fiúk elfoglalták a helyüket a gépen, és Laci néhány erőteljes pedálhajtással megadta a kezdő sebességet. A csodálatos szelet már erősnek lehetett mondani, s a vitorla szárnyalt a légben, pontosan úgy, ahogy azt Laci már olyan sokszor megálmodta. Nagyszerű érzés volt lábmunka nélkül, hangtalanul suhanni előre mind gyorsabban és gyorsabban. A kutya mellettük loholt, s a szemei mintha azt mondták volna, na még ilyet se láttam! Egy kis kellemetlenség zavarta csupán a próbautat. A dunnatokot nem tisztították ki kellőképpen a tollpihéktől, amelyeket a szél most felkapott, és hóesést varázsolt a nyárban. Ám a pelyhek többsége a pilóták fejére hullott, és megakadtak rövidre nyírt hajukban. Dugó jól forgatta a vitorlát, igyekezett befogni vele a legjobb szelet, és a növekvő sebesség egyelőre nem okozott gondot. A manőverezéssel voltak, igaz, kisebb gondok, mert oldalszélben két keréken bizony nehezen lehetett tartani az egyensúlyt, de ilyenkor a lábukkal segítettek magukon. Dugó meg is állapította, hogy négy keréken gurulva sokkal biztonságosabb lenne az utazás, és akkor akár két vitorlát is fel lehetne szerelni. Lacinak ebben a pillanatban megszületett az agyában a vitorlászekér megépítésének világra szóló terve. Már nem is tudott másra gondolni, legszívesebben azon nyomban hozzáfogott volna a tervrajzok szerkesztéséhez, most azonban láthatóan komolyabb gondoknak néztek elébe. Hi-

bát követtek el, hogy a próbaút előtt nem derítették fel a terepet, és most egy széles árkot pillantottak meg maguk előtt, amelyhez nagyon gyorsan közeledtek. Az erős szelet befogó vitorla miatt a bicikli kormányozhatatlanná vált. Laci felocsúdott az álmodozásból, és elkiáltotta magát.

– Árok, Dugó! Árok! Fordíts a vitorlán, én fékezek!

A vitorla fordult, a fék fogott, a kerék azonban csúszott a fűvön tovább. Meglepetésükben majdnem megfélekedtek a vasmacskáról, az utolsó esz-közről, amely megállíthatja a megvadult járművet. Laci most kiadta azt parancsot, amelyet a hajóskapitányok szoktak horgonyvetéskor.

– Vasmacskát kidobni!

Már csak pár méter választotta el őket a széles és mély ároktól, amikor Dugó vasmacskája a földre esett. Sajnos ez sem segített a gondon, mert a horgok beakadtak ugyan a földbe, de csak éppen karcolták azt. A bukást nem lehetett elkerülni, de ez a bizonyos árok az állattenyésztő telepről származó fekete lével volt telve. Az utolsó pillanatban Laci úgy döntött, hogy a vitorlás megmentése az életüknél is fontosabb, ezért derékszögben elfordította a kormányt. Az erős szél azonnal felfordította a járművet, de szerencsére még a part szélén maradt, ám a pilótákat a lendület gyönyörű ívben penderítette a trágyalé kellős közepébe. Egy bukfenc után lábbal érkeztek a derékig érő pocsékságba, s mikor kikecmeregtek belőle, azzal vizsgálták egymást, hogy ez a baleset csak azért történt, mert minden kezdet nehéz. Történhetett volna rosszabbul is: ha például a nyakukat szegik, vagy ami még ennél is rosszabb, a tanító úr féltve őrzött Achillesét tönkreteszik. Ez mindenképpen a Laci javítóba való költöztetését eredményezte volna, Dugónak pedig az anyja kitaposta volna a beleit. Csodával határos módon még a vitorla is sértetlen maradt, s most már nem maradt más hátra, mint hazafelé venni az irányt, természetesen a Cigánygödört is útba ejtve, mert ilyen szörnyen büdösen, sok kedvük már nem volt a próba folytatásához. A szél még erősebben fújt, s ezt már Laci is túlzásnak tartotta. Inkább a rövidebb utat választva, egy dohányültetvényen kellett átjutniuk, hogy kiérjenek a kövesútra. Laci mindig csodálkozott a dohány leveleit törő munkások fekete ruházatán és kezén. A sorok között kemény volt a föld, és jól haladtak a széllel, de a magas tövek felső levelei meg-megcsapkodták a fejüket, arcukat és a fiúk a zsiros levelek között áttörve megtapasztalták ennek a növénynek a különleges tulajdonságát. Az útra kierve megdöbbenen méregették egymást. A fejük tele volt hintve fehér tollpihével, az arcuk, nyakuk, fülük négerfeketére kenve, deréktől lefelé pedig a

ganélétől szutykosan, úgy mutattak, mint akik farsangolni igyekeznek. A kutya sem ismerte volna meg őket, ha nem hallja a hangjukat. A kövesúton is támogatta őket a heves hátszél, de ha hátranéztek volna, akkor észreveszik ennek a heveségnek az okát, mert mögöttük az égen jókora sötét viharfelhő lopakodott fölfelé. A cigánytábor előtti váratlan megjelenésük nagy riadalmat váltott ki a putrik előtt álló népekben. Meg is lehetett érteni őket, mert csúnyábbak voltak a viharfelhőknél. Az eddig általuk még sohasem látott halálfejes vitorlásbicikli szintén rémisztően hatott rájuk. Az asszonyok szitkozódtak, öklükkel fenyegetőztek. Dik, hogy a devla verje meg! – kiabálták, meg köveket dobtak feléjük, a szapora rajkók pedig ordítva menekültek az anyjuk fodros szoknyái mögé. A fiúk nagyon megijedtek az átkozódó cigányoktól, de a megpróbáltatásoknak még nem volt vége, mert a vihar elől menekülő disznókonda közé keveredtek. A kondásnak a fekete-képu ördögök láttán tátva maradt a szája, mert a fiúk rondábbak voltak a disznóknál. Valamit akart kiáltani szegény, de csak egy „e” hang jött ki a torkán. A disznók és a malacok között nehéz volt az előrejutás, több ízben is farba taszították őket a kerékkal, ilyenkor nagyokat visítottak, és engedtek egy szűk folyosót. A Cigánygödör partján aztán véget is ért a vitorlásbicikli dicsőséges próbaútja. Gyorsan leszerelték a vitorlát, és fürdési tilalom ide vagy oda, jót úsztak a bűnös tó vizében, de szappan nélkül sem a bűdösségtől, sem a dohánymocsoktól nem lehetett megszabadulni. A vihar már a nyakukban volt, amikor a töltés felől megérkeztek a Dugóék házához. Nagyon jó volt, hogy a nővérén kívül senki nem volt otthon, de Erzsike így is összecsapta a két kezét.

– Teremtő atyám! Ti veletek meg mi lett? Dohányt voltatok törni?

Dugó kész volt a válasszal.

– Nem törtünk, hanem a nyulak után szaladgáltunk benne.

– Dehát a dohányban nem is jár nyúl!

– Hát má’ hogyne járna – felelte Dugó. – Ha megszorítják őket, muszáj nekijek odaszaladni, igaz, Laci?

– Muszáj bizony! Ha nincs hová futniuk szegényeknek – helyeselte ő is. – Még a Domcsi is kergette őket, azért olyan fekete.

– Gyanúsak vagytok ti nekem – mondta Erzsike. – Biztosan megént valami gonoszszágon törtétek a fejeteket, de úgymeg fogom tudni. De mitül vagytok olyan bűdösek, mint a klozet? Na, itt van a szappany, mosásotok le magatokat, oszt van még tegnapi vagy két tángyér keménymagos leves meg kenyérfara, aprítsátok bele, egyetek, ha kell.

Kint dörgött, villámlott, ömlött az eső, a szél pedig tombolt, szinte a földig hajlított a kerti almafákat. Ilyen orkánerejű szélben biztosan száguldana a vitorlásbicikli, mint egy versenyautó – gondolta magában Laci. Persze csak addig, amíg fel nem borul, vagy el nem törik a rúd. Kellene valamilyen fedél alatti helyet találni a vitorlának, mert így hamar tönkre megy az esőben. Hogyha ő most Edison lenne, akkor megcsinálná a világ első vitorlásszekekrét, igazi vászonvitorlával, kormánykerékkel, gumikerékkel, de hát nincs pénz, ami őneki meg volt bőséggel.

Közben Dugó tüzet rakott a spórban, és megmelegítették a keménymagos levest. Mindketten asztalhoz ültek, a nagy izgalmaktól, fáradsalmaktól alaposan megéheztek. Dugó még ki is törülte a tányérját fekete kenyérrrel, aztán így szólt:

– Csak azért mentem el veled a próbaútra, mert úgysem találtál volna helyetted más bolondot, de most valahogy nem bántam meg. Érdekes vót ez a vitorlázás, meg az is, ahogy megijedtek tülünk a cigánypulyák. Láttad, ahogy féltették az anyjuk üköt?

– Láttam – mondta Laci –, de nem örültem neki. Minden kísérletnél szoktak történni váratlan dolgok, ha még eddig nem vettek volna észre, s ezekkel számolni kell. Még jó, hogy nem volt puskájuk a cigányoknak, még belénk is lőhettek volna. Meglátod, ennek is híre lesz, beszélni fognak róla. Csak reménykedni lehet, hátha nem ismertek fel minket.

– Ha jobban átgondoltunk volna mindent – folytatta a szót Dugó –, akkor kevesebb bajunk lett vóna, de hát ki hitte vóna, hogy ilyen gyorsak leszünk? Még a kutya is alig bírt szaladni utánunk!

– Én hittem. – Felelte Laci. – Ha még nagyobb lett volna a vitorla, már a kerék is alig érte volna a földet, de azt a sebességet nem is éltük volna túl.

A beszélgetés, tervezgetés közben a vihar is odábbállt, s az utca tele volt letört faágakkal. Lacinak most újabb gondja akadt. Be kellett otthon számolni róla, miért nem jött haza a vihar előtt. Miért nincs a biciklin ülés? És miért olyan bűdös mindene, mintha egy pöcegödörbe esett volna? Minden kérdésre hihető választ kellett adni. Ő pedig rendszerint azt vallotta: ha az ember élni akar, márpedig ő miért ne akarna, akkor nem muszáj bevallani a teljes igazságot, mert abból csak az egészséget károsító idegesség és harag származik. Márpedig ő jóakarója kíván lenni mindenkinek, vagyis gondtalanságot, derűs napokat szeretne, amelyeket a felnőttek nem tartanak fontosnak. Tehát segíteni kell nekik, ártatlan füllentések által elkerülni a családi ribilliókat, és inkább pártolni a szeretetet és a békét, mint ahogy az a házi áldásban van. Na, ne mondja már komolyan senki, hogy nincs igazam!

Másnap Mari és Laci, az idős cigányházaspár gyékénylábtörölt kínált Piroska néjének. Mint mindenkinek a faluban, neki is elmondták, hogy a tábor környékén tegnap ördögjárás vót. Szárnyas biciklin jöttek, cikrázott a szemek, a fejükön talu nőtt, ők hozták a vihart is. Még kutyájuk is vót, olyan fekete-veres, oszt vicsorgott...

Az időjárás olyan volt, hogy annál jobbat nem is lehetett kívánni. Gyümölcsérlelő napsugarak simogatták a földet, a növényeket, megérkezett a körtesárgító, paradicsompirosító augusztus. Laci szerint is szépnek lehetett nevezni ezt a hónapot, de sajnós volt neki egy szépséghibája, mégpedig az, hogy ilyenkor már lassan el lehetett kezdeni a visszaszámlálást, közeledett az iskola, és a nyárral búcsúzó szünetre eseményeire már csak a titkos napló emlékezett. Vannak azonban percek, órák, amelyek örökre megmaradnak az emlékezetben. Az öreg körtefa törzsén még mindig látszott az az ágcsont, amely a néhány éve meghíusult hintázásra emlékeztetett. Az árnyékába leterített pokrócra lehullajtott egy-egy érett gyümölcsöt a fa, mintha így akart volna beszélgetni a fiúval. A körték kicsik voltak, de jóízűek. Vasárnap volt. A szomszéd istállóban Pali Párizsról énekelt, de az első harangütésre elhallgatott. A harangszó bejárta az udvarokat, a kerteket, zúgása végighömpölygött a Felvégen és az Alvégen.

Laci a Tom Sawyer kalandjait olvasta, és egészen megfeledkezett a jelenről. A kétórányi kellemes kikapcsolódást a nővére kiáltása zavarta meg. Ebédelni hívták.

Az asztalnál már megszokottá vált a „ha eszünk, nem beszélünk” szabály, de az apa most mégis megemlítette, hogy egy hét múlva nagykanállal eszik a család, mert lakodalom van kilátásban. Kálmán bácsi, azaz a Vén Bajusz legidősebb unokája, Elek nőszül, tehát mindenki időben szedje rendbe az ünnepi ruháját, mert a tisztesség úgy kívánja, hogy ezen a nagy eseményen az egész család ott legyen. Továbbá: valakinek a családból, mert az illendőség úgy kívánja, a menyasszonnyal is táncolni kell, ez a feladat pedig Lacira vár, mert ő nem akarja magát kinevettetni, hiszen a tánc sosem volt az erőssége. Laci örült a meghívásnak, de annak különösen, hogy neki kell képviselni a családot a menyasszony-táncoltatásban. Előkerült hát ismét a seprű, és saját füttyével kísérve gyakorolni kezdte a különböző tánclépéseket. Igyekezését még a Vén Bajusz is dicsérte, és méltányolta olyannyira, hogy topogó, ormótlan csizmában meg is mutatta neki, milyen az igazi, szilaj badalói csárdás. A következő napokban volt még egy-két könnyű futam a vitorlásbiciklivel, de a legjobban most inkább a hétvégi lakodalom érdekelte.

Látott már násznépet az utcán vonulni, ácsorgott már ő is a többi kíváncsi gyerekekkel együtt lakodalmas házak előtt, ahol egy-egy töltött káposztát vagy süteményt nyomtak a markukba szokás szerint, de igazi lagzit belülről még sohasem látott, ahol a többiek szerint állítólag sok érdekes és mulatságos dolgot lehet tapasztalni.

A lakodalmas nép délután kezdett gyülekezni. Vén Bajusz kikötötte, hogy az ő legelső unokájának igazi „uras” lakodalma legyen, tudják meg az emberek, hogy a Balog név még ebben a világban sem veszített a rangjából, így aztán sokkal több vendég volt hivatalos a szokásosnál is. Elek kerek három évig udvarolt Elvirának, s miután a menyasszony apja, Endre bátyja, a traktorista és a másik örömapa, Elek bátyja szerint is „most már osztán eléggé esmerik egymást a fiatalok”, kítűzték az esküvő napját még a szőlőszüret előtt. Ez Klári néniének, Elek anyjának volt a legfőbb óhaja, mivel egészségi állapota miatt már nem győzte úgy a hét férfitagot számláló családban a rengeteg házimunkát. És különben is: Elvirát már régebben kinézte a fia számára Klári nénije. Az egyszerű, de kedves arcú Elvira magas, erős testalkatú lány volt, s bár sok hozománya nem volt neki, de a fontos falusi kívánalmaknak megfelelt, mert erős és egészséges volt, és az erényesség szempontjából nézve is tökéletes menynek mutatkozott.

Laci az egész készülődés alatt mindenütt szeretett ott lenni. Meghívott személy lévén jogot formált arra, hogy mindent jól megfigyeljen, meghallgasson és kérdezzen. Többek között így megtudta, miért kell sírni, mint egy temetésen, a menyasszony rokonainak és a szomszédoknak, amikor a lány búcsúzik a szülői háztól, holott csak száz méterre lakik a vőlegényétől. Miért mondanak verseket a vőfélyek, és miért kellett erőszakkal leemelni a sarkáról a kaput Nagyszemű Szilvának, hogy a násznép bemehessen az udvarra. A templomi esketési szertartás nagyon izgatta a fantáziáját. Legutóbb egy harangozáskor már látott egy istentiszteletet a bűvőhelyéről, akkor nem volt belőle probléma. Most sem imádkozni menne, hanem mondjuk, rá lehetne fogni, hogy Elek, a vőlegény iránti tiszteletből, de főképpen mégiscsak az élmény és az ismeretszerzés céljából lenne ott. Nem is törte sokat a fejét ezen, hanem a sok jókedvű ember között, Mózsai háta mögött besurrant ő is. Bent, a templomban meglátta Rácz tiszteletest, aki összekulcsolt kézzel és széles mosollyal már várta az ifjú párt. Laci kidugta a fejét egy természetes asszonytság csípője mögül, s egy pillanatra úgy tűnt neki, mintha a pap észrevette volna őt, és ettől még jobb kedvre derülne. A lelkész tudta, hogy ez a mai nem egy szerény esküvő, éppen ezért igyeke-

zett lassabban, ünnepélyesebben tartani az esketést. Elek, aki ideges természetű ember volt, és mindig egyszerűen és célratorően gondolkodott és dolgozott, egy darabig tűrte a pap ájtatos szavait, de aztán egyre izgatottabbnak és zavartabbnak látszott. A tiszteletes észrevette, s bár egy kissé gyorsabbra fogta, az áldás még váratott magára. Már Elvirát is kezdte idegesíteni Elek nyugtalansága, és ezért aggódva tekintgetett jobbra-balra. A kínos helyzetet végül Elek maga oldotta meg. Egy gondolatnyi szünetben gyorsan odasúgta a papnak: tessén má' egy cseppet gyorsabban! Rácز mosolyogva nagyot bölintott, és úgy összeadta őket azon nyomban, hogy abban hiba nem volt. Ahogy később Elek a barátainak elmesélte, ezek voltak addigi életének legszebb, de egyszersmind a legkellemetlenebb percei is, mert a szertartás előtt sajnós elfelejtett a végére menni.

Hamarosan megérkeztek Váriból a muzsikus cigányok, mégpedig felcicomázott lovas fogaton. Ahogy leszálltak, már az udvaron rögtön felhangolták a hangszereiket, és hozzá is láttak kedvére tenni a vendégseregnek. Rázendített a klarinét, a hegedű, a cimbalom, a nagybőgő, és nemcsak az udvaron emelkedett a hangulat, de kint a Soralján is táncra perdült a báméskodó fiatalság. A lakoma pedig csak ezután kezdődött. Bent, a kiürített tisztaszobában, a hosszú asztalokon feltálat csigatészta tyúkhúsleves mellett hústornokok és süteményhegyek között tüzes vörösborral teli, nagy üvegcancsók barátkoztak a töltött káposztás tálakkal. Az asztalfőnél a szépen összeillő szimpatikus ifjú pár mosolygott a vendégekre, és kínálgatta őket enni- és innivalóval. Az étvágy dolgában senkinél nem adódtak problémák. Azt mindenki tudja, hogy a lakodalomba farkaséhesen, száraz torokkal érdemes jönni, hogy a sok nászajándék árát le tudják enni. Csörömpöltek is a tányérok, s kopogtak a kanalak elég szaporán, annál is inkább, mivel az ételhordó asszonyok nem kukoricáztak, aki sokáig piszmogott az evéssel, az a következő fogásnak csak a húlt helyét láthatta az asztalon, de még a tányérját is elemelte előle a háta mögött felszolgáló nőszemély. Laci ott feszengett a gyorsan csámcsogó és nagyokat morgó nénék és bátyák között. Először restellte a csontokat az asztal alá dobálni, hogy azt mindenki tette, de aztán az alant futkosó kutyusokat látva engedett a szokásnak. Sűrven koccantak a borral színültig töltött poharak, a cigányzenekar pedig pattogósabb ritmusú magyar nótákkal próbálta rábírní a vendégeket egy kis táncra. Az asztalbontás után aztán elszabadult a pokol. A fergeteges csárdásoktól dübörgött a régi padló, s néhol be is szakadt. Már vagy félórája folyt a tánc, amikor Vén Bajusz, aki az első liter boradagjának már a felénél fickós hangulatban volt, magához intette az unokáját.

– Te, Elek, te! – mondta neki. – Jó lakodalom-e, jó, csak egy valami nem pászol nekem. Az, hogy csendes. Nincsen benne elég tűz. Bezzeg az én időmben nem vót olyan lakodalom Badalóban, hogy azon ne csattanjon el egy-egy pofon, la!

– De hát minek verekedjünk, papó, ha nem muszáj? – Kiabált a nagyot halló fülébe a vőlegény unoka.

– Nem úgy van a – magyarázott borgőzös fejfel az öreg –, muszájnak mindég muszáj, mert akkor azt hiszik a férfirül, hogy nem ember, mer’ biztosan vérszegény, he! Ohon van, la! Má’ valamék ott sutyorog valamit a menyasszony fülibe. Eridjél csak, fiam, oszt mozgasd meg ütet!

A vőlegény odanézett, és elnevette magát.

– Ó, papó, menjen má, csak nem fogom tán felpofozni a tanító urat!

– Ütet nem is kell, de bízd csak rám, én majd szemmel tartom a népet. Csendőr vótam én, fiam, nem is akármilyen! A menyasszonyra meg te vigyázz! Az én apám azt mondta: asszonyra, lúra, oda kell figyelni!

Hamarosan előállt aztán a két pántlikás vőfély, akik már a dolguk nehezen túl voltak, s ennek örömeire kiürítettek egy kancsó bort, most pedig elkiáltották magukat: „Eladó a menyasszony!” Na, gondolja Laci, ezt az Eleket sem értem. Annyi éven át udvarolt neki, most meg már el akarja adni?

A menyasszonyt táncoltatók közül Nagyszemű Szilva volt az, aki alaposan kitett magáért. Az alacsony, gerendás mennyezetű szobában különös jelenség volt ez a jól megtermett férfi. A hosszú, keményszárú csizmájában, a fekete priccses nadrágjában, a fehér ingében úgy festett, mint egy nyalka ifjú. Minden tekintet felé irányult, amikor táncra kérte a menyasszonyt, és a derekára helyezte hatalmas tenyereit. A cigányprímás is sejtette, hogy itt most egy nagy menet lesz, és harsány hangon megkérdezte Nagyszemű Szilvát:

– Méket húzzuk, Imre bátyám?

Akkoriban az volt a szokásban, hogy a muzsikát a felkérő rendelte meg.

– Csárdást, Lámek! Szép a rózsám, nincs hibája!

A banda rákezdte a csárdást, de nem túl pattogósan. Nagyszemű Szilva egy nagyot kacsintott a prímásra, amelynek félreérthetetlen jelentése volt. A cigány sem volt rest, s nyomban fürgébben kezdte járatni a vonót a hegedűn. Elvirának, a menyasszonynak is jó táncos lábai voltak, de a kérése az beleadott mindent, apait-anyait, és cifrán, keményen ropta a fájntos badalói csárdást. A felesége, Zsófi nénje, mondta is a mellette ülő asszonyoknak, hogy nézzék má’ a vén kandúrt, hogy bír a’ még táncolni, la!

Amikor már sokan táncoltak a menyasszonnyal, és még senki se vitte haza, a Laci táncának is elérkezett az ideje. Illedelmesen meghajolt a derék hófehér ara előtt, akinek a hónaljáig sem ért, és elpirulva, de jó hangosan táncra kérte. A cigányprímás megkérdezte tőle is, milyen tánc elégítené ki az igényeit, mire Laci habozás nélkül tangót választott. A Lámek banda elkezdte játszani a Dalold el ezüst gitárt, Laci pedig hozzálátott Elvira fehér cipős lábának a taposásához. Nem is hagyta sokáig szó nélkül szegény, és fájdalomosan mosolyogva felhívta rá a figyelmét, hogy: hát nem azért mondom, mert izé, de olykor-olykor a padlóra is lehetne lépni. Szerencsére a menyasszony viszontagságainak hamar vége szakadt, mert kapós volt, hála Istennek, és felkérték táncolni mások is. Így aztán Laci is megkönnyebbült, mert az anyja befizetett Elviráért valami pénzt, de mert biztosan kevesellték, így remélhetőleg nem igen az ő nyakába varrják majd.

Csodás holdfényben úszott a lakodalmas este, a zenekar már két szünetet is tartott. Fülledt, meleg volt a levegő, ennek ellenére a vendégek nagyon jól érezték magukat, és még senkinek az esze ágában sem volt hazamenni, sőt még mintha most kezdtek volna úgy istenigazából belemelegedni a mulatozásba. A tanító úr és a tanítóné asszony sem unatkoztak, bizonyára nem is emlékeztek már, mikor voltak utójára ilyen vidám helyen. Vén Bajusz már kellőképpen betintázott, és a Klári nénje kötényébe kapaszkodva nyugovóra indult. Laci már korábban kicsempészett a zsebében Dugónak pár süteményt, s most már vágyott egy kis csendre és felfrissülésre. Az utca néptelen volt, a töltés felől a tücskök zenekarra tercelt a hivatásos muzsikuskoknak. Még soha nem volt ilyen tájban a töltésen, s ahogy a tetejére ért, megcsodálta a Nagy Nyárfát. Mennyire más így, éjszaka! A fölötte ragyogó Hold szinte bearanyozta fényével a sötét lombkorona körvonala- it, és az egész fa olyannak látszott, mint egy hatalmas koromfekete szikla.

A Cigánygödör melletti házak ablakai már sötétek voltak, most végre nem kellett tartani senkitől, hogy beárulják. Meztelenre vetkőzött, és jól- esően úszott egyet a víz alatt. Mindig a tó közepén volt a legtisztább a víz, ott szeretett a legjobban a hátára fekvé lebegni, és figyelni a felhők mozgását. Most a fényes Holdat nézte, és rajta a sötét foltokat. Jól érezte magát. Eszébe jutott az akkori nagy sláger, és hangosan, felszabadultan énekelni kezdte Német Lehel dalát, hogy reszket a Hold a tó vizén, színezüst lángot szór felém... A tücsökzenekar pedig mesterien kísérte a dallamot.

A dohány volt az egyik olyan növény, amelyet a vitorlázás óta Laci kifejezetten utált. A másik, az egy sokkal hasznosabb ipari növény volt, a

kender. Ez, ha eljött az ideje, levágtak, vastag kévékbe kötöttek, aztán áztatni kellett heteken át, amíg meg nem sárgult. Amikor a Kis Tiszában nyár végén leapadt a víz, s könnyen le lehetett volna lehalászni a még benne lévő halakat, olyankor jelentek meg a kenderkötegek. Ezeket, mint egy tutajt, összekötötték, aztán cölöpökkel és sárral a víz alá nyomták. Sok ilyen kendertutaj ázott a víz alatt egyszerre, s a cölöpökön rongydarabok jelezték, melyik kinek a tulajdona. Eddig ezzel nem lett volna baj, csak-hogy a víz alatt poshadó kenderlevelektől bűzös, barna pocsolyává változott a Kis Tisza, és a mérgezett vízben a halak elpusztultak. Haragudott nagyon Laci a kenderre, és vele együtt a társai is. A kenderlé nem kegyelmezett a békáknak, de még a nadályoknak sem, csak az óriásira nőtt szúnyogok rajai dongták elszántan siratóénekeiket. Pali, Dugó és Laci szomorúan nézték a gyászos képet. Dugó köpött egyet.

– Ennek már lüttek –, mondta keserűen.

– A! – Mondta Pali. – Itt már csak tavasszal lehet majd firidni, meg halászni, ha kiönt a Tisza.

– Tavalý is így vót – mérgeleődött Dugó –, ki kéne találni valamit, hogy elmenjen a kedvek az áztatástul.

Azzal erősen vakargatni kezdte a fejét, mintha így akarta volna készíttetni agytekervényeit a probléma megoldására. Laci kíváncsian nézte az arcát.

– Majd szólsz, ha már pedzi? – Kérdezte gúnyosan. – Csak azt ne mondd, hogy tegyük ki egy táblát a parton azzal a felirattal, hogy krokodilus van a vízben.

– Olyat nem! – Mondta Dugó. – Azt úgyse hiszik el, de van egy másik. Csináljunk egy nagy tutajt. Szedjük össze az összes kendert egy csomóba, oszt hadd keressék, melyik csomó kié. Hát szabad ilyet csinálni? Elveszik a pulyától a vizet, he?

Lacinak tetszett az ötlet. Úgy vélte, ez egy emberséges megoldás a természetkárosítók megleckéztetésére. Így történt hát, hogy alkonyatkor, amikor a munkások hazaértek a kolhozföldekről, titokban hozzá is láttak a megtorló akcióhoz. Kilenc rakás kendert kellett gyorsan a felszínre segíteni, hogy aztán egymásra, egymás mellé úsztatva őket egy nagy óriástutajt csináljanak belőlük. Nem volt kellemes munka ebben a halott, poshadó vízben dagonyázni, de mégis csak meg kellett tenni, és ezenkívül is megérte, mert Dugó hozott valahonnan pár szál rossz deszkát, és kész is volt egy tutaj fedélzete. Tolórudak is kerültek valahonnan, és bár lassan, de mégis mozgott a kendertutaj. Dugó, az ötlet kitervelője, kikövetelte magának a kapitányi címet, amit meg is kapott. Ennyi volt az akció kellemes része, s a kellemetlen csak ezután

következett. Valaki, aki az utóbbi időben sokat kellemetlenkedett az árulkodásaival az aranycsapat fiainak, véletlenül szemtanúja volt a kenderes tutajozásnak. Ez a valaki Dülledtszemű Jolánka volt. Az ördög valahogy éppen akkor küldte oda ezt a lányt. Először csendben leselkedett, nem akarta meglepni őket, de később rájött, hogy hiszen most talált egy alkalmat a zsarolásra. Mindig is szeretett volna a fiúk között lenni, velük játszani, de ők nem engedték közel magukhoz. Ez nagyon rosszul esett Dülledtszemű Jolánkának, forrt benne a méreg, s most végre elérkezettnek látta a pillanatot, amikor bosszút áll, és ezzel a maga malmára hajtja a vizet.

– Láttam mindent! – Mondta kárörvendően. – Láttam, amikor összekevertétek a kendert. A miénk is köztük vót. Azt mondta Édes, hogy abbú fogja nekem szűni a staférungnak valót. Most oszt meg lesztek mondva! Jól elvernek bennetek, de ha én akarom, akkor nem.

– Hát akkor akard! – Mondta neki Pali.

– Annak ára van. – Jelentette ki a lány diadalmas arccal.

– Milyen ára? Tán csókoljalak meg?

– Nem olyan. Először is, vegyetek be a futballcsapatba! Másodszor, ha mentek valahová, én is mehessek veletek mindenfelé. Ennyit akarok csak.

– Ez túl sok – mondta fejcsóválva Dugó –, minek akarsz te feszt köztünk lenni, he? Tán szerelmes vagy valakibe? Mert énnekem ugyan nem kellel a nagy düllelt szemekkel! Laci, neked kéne, la?

– Nem vagyok én szerelmes egyikőtökbe se. A jányokkal sem szeretek lenni, mind csak kisasszonykodna, sétálhatna, én meg aztat nem szeretem.

– Én meg azt mondom neked – vette át a szót Pali –, inkább akasszon fel az apám a lábomnál fogva, oszt nyúzzon meg elevenen, de tégedet mi a csapatba be nem veszünk. Jány vagy, oszt a jányok közt a helyed! Ha meg elárulsz minket, nagyon megbánod, úgy tudd meg. Lesz még tél is, majd akkor hiába fogod várni, hogy valaki megmosdasson. Csúnyább leszel, mint vagyol. Senki se vesz feleségül, oszt a staférungod meg ott fog megrökönyödni az ágy alatt, la!

Dugó is tett hozzá egy lapáttal, hogy a meghökkent lányt észhez térítse.

– Én meg odakötözlek egy fához a Tilka nénye kertjében, hadd szedjenek szét a boszorkányok éccaka!

– Jolánka! – Szólalt meg Laci is. – Hát ha ilyet mersz tenni, minden fiú és lány haragudni fog rád. Az iskolában senki nem adja oda neked majd a házi feladatát, hogy lemásold, és senki nem fog súgni az órán, úgyhogy jól gondold meg!

Dülledtszemű Jolánka erre nem számított, szóhoz sem tudott jutni a meglepetéstől. Nem volt mit tennie, mérgesen dobbantott egyet a lábával, és gyorsan elfutott.

– Na, látjátok! – Mondta Pali. – Nem kell megijedni egy jánytul. Így kell ezekkel beszélni, la.

A későbbiekben Jolánka jónak látta elővenni a jobbik eszét, és hallgatott, mint a sír, így a fiúk is engedékenyebbek voltak vele szemben némi- leg, s ha futballista nem is lehetett, labdaszedőnek egészen jól bevált.

Az évnek volt egy napja, amelyikkel sohasem voltak kibékülve a felvégi fiúk. Az első órára szólító csengő azt jelentette, vége a gondtalanságnak, az eseménydús nyári szünidőnek, amely lesz ugyan jövőre is, de ugyanilyen semmiképp. A tanterembe lépve megütötte az orrukát a szeptemberi osztályszag, a friss meszelés és olajfesték szaga, amit ha megéreznek, azonnal a kötelesség jut az eszükbe róla. A falakat hófehérre meszelték, az iskolapadok pedig zöld olajfestékkal voltak lefestve. Csakhogy festék sem tudta eltüntetni a padokba karcolt csillagokat, horogkereszteket és mindenféle ákombákom feliratokat, rajzokat, amelyek a tavalyi tanévre emlékeztettek.

A felvégi csapatot biztonsági okokból a padsorok elejére ültették, s ez már sötét árnyékot vetett a jövőre nézve. Hát még, amikor szörnyű illatfelhővel belépett az osztályba az igazgató-helyettes, vagyis a Kisorosz, és közölte, ennek a rossz hírű osztálynak ő lesz a főnöke, s bár tudja, ennek sokan nem örülnek, ő azonban igen, és nagyon készül rá, hogy gatyába rázza a társaságot.

A szünetben összegyűlve a fiúk, de a lányok is egyetértettek abban, hogy a Kisorosz osztályfőnökké való kinevezése egyáltalán nem felel meg az osztály érdekeinek.

– Ez ellen nem lehet tenni semmit. – Mondta Feri fejcsoválva. A vénjányok ilyen szeszélyesek és mérgesek mind, de ez meg még ráadásul magyarul sem akar megtanulni.

– Adjuk férjhez! – Kiáltott fel Guszti, saját szellemességén a legjobban nevetve.

– Lássátok. Ez hülyeségnek hülyeség, de ha jól belegondolunk, van ebben valami. – Elmélkedett Feri. – Ha férjhez menne, vagy legalább udvarlója lenne, biztosan megváltozna. Össze kéne berenálni valakivel, vagy legalábbis összemelegíteni. De kivel?

– Itt volna, mondjuk, Mándor Mándorovics. – Kapcsolódott a beszélgetésbe Laci. – Ő volt már nős, de most egyedül él, csak az a baj, kár lenne feláldozni szegényt, meg aztán nem is illenek össze.

– Hát oszt, mit számít a! – Szólt közbe egy alvégi lány. – A vadrózsa is megtelepszik a tőgyfa mellett, ha éppen odakerül a magja, la. Úgysem mi döntenénk el, hogy megkedveli, vagy nem, mi csak besegétenék nekijek.

– Emmá beszéd, Iduska! – Élénkedett meg a Feri hangja. – Mondom én nektek, meg kéne próbálni csinálni valamit, de úgy, hogy egyikük se fogjon gyanút. Ez nehéz lesz, az biztos, de sokan vagyunk, majd csak kitanálunk valamit, mer’ ha eccer muszáj, akkor muszáj. Edita Fjodorovna is mindég azt mondta, ha az ember nagyon akar valamit, akkor nincs lehetetlen.

Laci észrevette, hogy Dülledtszemű Jolánka is ott áll közöttük, mondanivaló is szeretne valamit, de még habozik. Ezt szóvá is tette.

– Itt van például Jolánka. Neki jól forog az esze, értenie kell az ilyesmihez, már biztosan ki is talált valamit.

– A hát la! – Helyeselt Pityu. – Az ilyesmivel nem az emberek szoktak foglalkozni, hanem az asszonyok. Legyen ü a főnök ebben. Ha valakinek valamilyen ötlete lesz, úvele beszélje meg.

Csengettek a következő órára. Már az első napon házi feladat is akadt. Laci szerint túl hamar. Fogalmazást kellett írni arról, ki hogyan töltötte a nyári szünidőt. Ezen elmosolyodott. Hogy ha ő leírná, hogy nyár folyamán mi minden történt vele, estétől másnap reggelig sem győzné írni. De, ha egy házi feladathoz való jó dologról kellene beszámolni, akkor meg túl kevés lenne az írivaló. A bikakalandról nem írhat, de a töltésen végbement orosz-német háborúról sem. Vagy írjon a Sanyi vízbefulladásáról? Semmiképpen. A papnál való látogatást pedig Isten őrizzen még csak meg is említeni. A találmányokról, a kísérletekről sem érdemes még szót ejteni, hiszen ezek még nagyon a kezdeti stádiumban vannak. Addig-addig töprengett, míg végül kénytelen volt levonni a következtetést. Az utóbbi időben, de mit utóbbi, még előtte is, bárhol is volt, és bármit is csinált, abból jó nem származott. Kivéve persze azt a szabadrúgásból lett gólt, amelyikkel megmentette a felvégi Soralja becsületét. Összegezve a nyáron történeteket, tulajdonképpen a disznók etetésén, a koperai kenyérbeszerzésén és azon a kevésnek mondható olvasáson kívül, semmi olyan említésre való jó dolog nem történt, ami egy iskolai házi feladathoz tintát és papírt érdemelne. A Felvég-Alvég meccsről sok mindent lehetne írni, de hát a tanítókat nem az ilyen téma érdekli. Arról is lehetne írni még, hogy a Nagy Nyárfa nyáron zöld, ősszel pedig sárga, de ezt inkább már a költészet nyelvén lehetne a legszebben kifejezni.

A sárgaszirmú napraforgó, amikor eleget fürdött már a napsugarakban, szeptember közepén lehajtott fejjel a földet nézi, mintha azt fürkészné, hová hullassa a magvait. A Soralján itt is, ott is megjelentek a szárításra szétterített napraforgó feketéllő foltjai. Ez a napraforgószüret azonban abban különbözött a többitől, hogy ezen az őszön a kalapjaiktól megfosztott száruk különösen nagy becsben voltak. Az árván maradt görbe végű száruk ugyanis, ha az ember jól megnézte őket, sítalpakra hasonlítottak. Vajon kik voltak azok, akik szakértő szemekkel jól megnézték őket? Természetesen Laci és Dugó. Az ötletüket tett is követte, ami igazolta feltevésüket: a napraforgó kóró a tüzelésen kívül másra is alkalmazható. Ez a felfedezés a töltésoldal lejtőjén vált bizonyossá, amikor a kóró érdes külső rétegének lekaparása után kemény és sima lett, és gyönyörűen csúszott a harmatos fűvön. Ez valójában nem volt egy világraszóló felfedezés, azonban ennek köszönhetően a következő hetekben eléggé furcsa és szokatlan dolgoknak volt tanúja a még melege sugárzó szeptemberi nap. A töltésoldal vidáman kacarászó, síelő és szánkózó pulyákkal volt tele, közöttük pedig tehének és kecskék legelészték. Ezeket a szánkókat sikerült tökéletesíteni is a feltalálóknak úgy, hogy két-három kórót zsineggel középen összefűztek, s ettől biztonságosabb lett az egyensúlyozás. Na, ennek a szórakozásnak az egészségre ugyan nem káros, de azért kellemetlennek mondható következményei is voltak, amelyeknek a tüneteit még Aladár Aladárovics is észlelte a történelemórán. A fiúk ugyanis nem tudtak egyhelyben ülni a padokban, csak izogtak-mozogtak, mocorogtak, mint a sajtféreg, pedig hát a kommunista párt legutóbbi kongresszusának a határozatait ismertető tananyag még Aladár Aladárovicsnak sem volt egy kimondottan izgalmas téma. Ez a fölöttébb gyanús viselkedés feltűnt neki, de amikor az oka felől kérdezősködött, senki sem adott rá megnyugtató választ. Így tehát megbízta a Kisoroszt, hogy figyelje meg, vajon az ő orosz nyelv óráján is ilyen furcsán fészkelődnek-e a fiú tanulók? A következő szünetet jelző csengő után a tanítói szobába belépő Marija Pavlovna, vagyis a Kisorosz, közölte az igazgatóval és a jelenlévő tanítókkal, hogy valamilyen gyanús nyugtalanságot, mozgolódást észlelt ő is, sőt még furcsa fintorokat is a fiúk körében. A lányok nyugodtan ültek egyhelyben, Dülledtszemű Jolánka kivételével. Aladár Aladárovics elkomorodott, annál is inkább, mivel a többi pedagógus is hasonló észrevételeket tett, szinte minden osztályban.

– Ennek a viselkedésnek valamilyen egészségügyi okai lehetnek. – Alapította meg aggodva Aladár Aladárovics. – Furcsa, nagyon furcsa, hogy csak a fiúkra jellemző. Egyetlen kakukktójas közöttük ez a Jolánka. Ez

érthetetlen. Marija Pavlovna! – Szólt helyetteséhez az igazgató oroszul. – Kérem, küldjön valakit Mariska néniért, a felcserért. Ezeket a tanulókat feltétlenül meg kell vizsgálni. Még az is előfordulhat, hogy karanténba kell zárni az egész iskolát. Ezennel osztályfőnöki órát rendelék el minden osztályban. Kérem a kollégákat, őrizték meg a nyugalmukat, senkit ne engedjenek ki az osztályból, és várják Mariska nénit.

Mariska néni a falu bajszos gyógytündére volt. Szigorú, határozott jellemű fehérszemély, aki felcseri és a szülésznői munkájába nem tűrt semmilyen beleszólást. Falusiasan szólva kapitányos hölgy volt a javából, ráadásul az iskolaigazgató anyósa, aki a veje kedvéért még a rontáslevétel nemes mesterségével is felhagyott.

Mariska néni éppen a napraforgóját szárította, gereblyézte a Soralján, amikor szólította a kötelesség. Sebtében zsákba lapátolta a magvakat, bevásárló táskájába penicillines üvegcséket, egy óriási fecskendőt, mindenféle méretű injekciós tűket és lázmérőt rakott, valamint egy jókora alumínium kanalat, amit beteglátogatáskor rendszerint magával hordott. A vizsgálatra legelőször a hatodikba, a Kisorosz osztályába vezette őt a veje, mert úgy vélte, hogy ebben az osztályban legaktívabb az izgás-mozgás. Először két fiút, Lacit és Ferit hívta ki, és azonnal hozzáfogott a fejbőrük vizsgálatához. Aladár Aladárovics bátorkodott megjegyezni, hogy úgy véli, a fejüknek nem lehet baja, inkább valamelyik lejjebb található szervüknél keresendő a kór. Mariska néni összevonta a szemöldökét, és az öklével az asztalra csapott.

– Mindég mondom! Mindég mondom, hogy senki ne szóljon bele a dógomba! Aki valamihez nem ért, az inkább hallgasson! Én mindég fentről megyek lefele, úgy vizsgálom a beteget. Na, tátsd ki a szád! – Ordított Ferire. S azzal a kanálnak a nyelét majdnem hogy ledugta a fiú torkán. – Nem piros, nem piros – motyogta. – Láttam már pirosabbat is. – Majd egy természetes mozdulattal a surcába törülte a kanalat. – Na, most lássuk a tiédet. – Szólt Lacihoz. – Mondjad, hogy á!

– Á, á! – Kiáltotta nem titkolt derűvel Laci.

– Nem itt van a baj, nem itt van a baj. – Mondta aggódva Mariska néni. – Akkor meg mondja meg má' valaki, mi a panasz! – Kiáltott mérgesen. Tetvesek vagytok, vagy rihések? Vagy megye tán a hasatok?

Ferinek az egész procedura alatt nagyon jó kedve volt, s ezt még jobban tetézte az is, hogy ez a jókedv az egész osztályra ráragadt, ami grimaszkodásokban és mutogatásokban nyilvánult meg. A Mariska néni kérdésére ő válaszolt.

– Nekem csak az a panaszom, hogy hosszú ez a negyvenöt perc, amíg nem csengetnek ki az órától. Elég vóna a fele is.

Mariska néni nem volt vicces kedvében, de úgy általában sem volt rá jellemző a derű és a jó kedély.

– Én meg azt mondom neked, fiam, hogy inkább a te nyelved hosszú, elég vóna belőle a fele is. Várjál, várjál! Leszel te még beteg télen, majd meglássuk, milyen kedved lesz akkor, ha a nagy túvel megcélzolak! Érzem, a homlokotok nem forró, lázatok nincs, miért nem tudtok hát akkor egyenesen ülni? Sérvetek van tán, vagy aranyeretek? Na, gyertek ide a tábla mögé, oszt húzzátok le a gatyátokat!

Tetszett, vagy nem, Mariska néninél az ilyen dolgokban nem volt par-don. Volt már rá eset, hogy szégyenkező felnőtt legényekkel szemben is fizikai erőszakot alkalmazott. Így esett hát, hogy amíg a lányok huncutul kuncogtak a padokban, addig a felcser türelmesen megvizsgálta az altesteket. Miután végzett a megfigyeléssel, sokat sejtető pillantással a helyükre küldte őket, és másik két fiút hívott a tábla mögé. Néhány másodperc múlva bajuszkája végét harapdálva diadalmasan felkiáltott.

– Meg van tanálva a betegség oka!

Azután Dülledtszemű Jolánkához fordult és megkérdezte:

– Jányom, neked is sebes a farod?

A következő percben mintha felrobbant volna az osztály. Pityu és Fonosz a padlóra vetette magát, csak úgy tudta enyhíteni a nevetőgörcsét. Aladár Aladárovics, akinek eddig a lelkét valamilyen titokzatos ragályos betegség gyanúja terhelte, most felszabadultan, harsányan felnevetett, csak Mariska néni vágott a nap hőiséhez méltó szigorú arcot, no és a Kisorosz, aki az egészből egy kukkot sem értett.

Ettől a naptól kezdve mindenkinek meg volt tiltva a napraforgószánkó használata. Voltak tanítók, köztük Ludvig Alekszándrovics is, akik érdeklődtek az ötletadók iránt, de szerencsére azokra már senki sem emlékezett. Laci és Dugó sem nagyon dicsekedett, inkább sunyítottak, mint kutyagumi a fűben.